

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Стафійчук Катерини Володимирівни «Касаційне провадження в адміністративному судочинстві України», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності теми дослідження дисертаційного дослідження.

Верховний суд, як суд найвищої інстанції, відіграє важливу системоутворюючу роль для забезпечення сталості та єдності судової практики у порядку та спосіб, визначені відповідним процесуальним законом. У зв'язку з цим, надважливим та актуальним є здійснення наукового дослідження інституту касаційного провадження в адміністративному судочинстві України.

З огляду на це, така мета дисертаційного дослідження як узагальнення концептуальних теоретико-правових засад касаційного провадження в адміністративному судочинстві України, формування рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення вітчизняного законодавства у цій галузі є актуальною на сьогодні.

Реалізація поставлених дисертанткою завдань, зокрема таких як: визначення сутності та правової природи касаційного провадження в адміністративному судочинстві України, з'ясування порядку реалізації права на касаційне оскарження в адміністративному судочинстві, аналіз порядку відкриття та розгляду адміністративних справ у порядку касаційного оскарження, дослідження судових рішень суду касаційної інстанції в адміністративному судочинстві – є актуальними для теорії і практики адміністративного судочинства України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано відповідно до положень Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021; Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки, затверджених постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р. та рекомендацій Ради президентів академій наук України для ВНЗ щодо виконання досліджень за Пріоритетними науковими напрямками досліджень (п. 3.4. Політико-правові науки).

Дисертаційне дослідження здійснене у межах науково-дослідних робіт кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка «Адаптація адміністративного та фінансового законодавства України до права Європейського Союзу» (державна реєстрація 0119U002407; 01.2019- 12.2021 рр.) «Удосконалення актів адміністративного та фінансового законодавства України» (державна реєстрація 0122U200313; 01.2022-12.2024рр).

Наукова новизна отриманих результатів.

Дисертаційна робота Стафійчук К.В. є комплексним теоретичним дослідженням, яке спрямоване на вивчення інституту касаційного провадження в адміністративному судочинстві України. Зазначене вище має безумовну наукову новизну, яка полягає в наступному:

- визначено, що касаційне провадження в адміністративному судочинстві є факультативною стадією адміністративного процесу, що полягає у перегляді Верховним Судом рішень, а також окремих ухвал суду першої інстанції після апеляційного перегляду справи, а також постанов чи деяких ухвал суду апеляційної інстанції повністю або частково щодо неправильного застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права у випадках, встановлених законом;

- виявлено, що право на касаційне оскарження судового рішення не є абсолютним, а – винятковим;

- запропоновано визначення касаційної скарги в адміністративному судочинстві як письмове звернення учасника справи чи інших осіб, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, звернену до суду касаційної інстанції (Верховного Суду) з метою перегляду судових рішень, що набрали законної сили, у випадках передбачених процесуальним законом;

- аргументовано необхідність судам першої та апеляційної інстанцій вказувати не лише норми права, які підлягають застосуванню, але й релевантну практику Верховного Суду щодо них, доповнивши ч. 1 ст. 244 КАС України щодо тих питань, які вирішує суд при ухваленні рішення, пунктом 3-1 наступного змісту: «який висновок щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладений у постанові Верховного Суду, необхідно врахувати».

Науково важливим є той факт, що вивчення та дослідження касаційного провадження дало змогу удосконалити поняття «касаційне провадження в адміністративному судочинстві» як факультативну стадію адміністративного процесу, ознаки касаційного провадження в адміністративному судочинстві, зв'язок між правовими позиціями Верховного Суду, формами адміністративного судочинства та підставами для відкриття касаційного провадження в адміністративній справі, систематизацію етапів касаційного провадження в адміністративному судочинстві України, включаючи етапи касаційного розгляду справи судом касаційної інстанції та правові приписи законодавства щодо обов'язковості врахування правових висновків Верховного Суду іншими судами при застосуванні відповідних правових норм у ч. 6 ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та у ч. 5 ст. 242 КАС України.

Наукова і практична значущість роботи.

Основні положення, висновки та рекомендації та пропозиції, що сформульовані та обґрунтовані у дисертаційному дослідженні Стафійчук К.В., можуть бути використані у науково-дослідній сфері та законотворчій роботі при внесенні відповідних змін та доповнень до Кодексу адміністративного судочинства України, інших процесуальних кодексів, а також Закону України «Про судоустрій і статус суддів» тощо. Результати дослідження мають значення теоретичної бази при застосуванні адміністративного права судами. Також вони можуть бути використані в навчальному процесі, зокрема при підготовці навчальних програм, підручників, посібників, курсів лекцій, навчально-методичних матеріалів, при викладанні лекцій, під час проведення семінарських і практичних занять із дисциплін адміністративно-правового циклу.

Академічна доброчесність.

У тексті дисертації та наукових статтях авторства здобувачки порушень академічної доброчесності (ознак фальсифікації чи академічного плагіату) не виявлено. Дисертація містить посилання на відповідні джерела та праці інших дослідників.

Повнота викладу наукових положень в опублікованих працях, зарахованих за темою дисертації.

Результати проведеного дослідження знайшли своє відображення у 11 працях, з яких: чотири наукові статті (3 з яких опубліковано у фахових виданнях України, 1 – у науковому періодичному виданні інших держав), а також у 7 тезах доповідей на міжнародних наукових і науково-практичних конференціях.

Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи.

Результати наукового дослідження Стафійчук К.В. дають підстави вважати, що поставлені завдання реалізовано, мета досягнута, а сукупність отриманих наукових положень має важливе значення для адміністративного судочинства. Проте, відзначаючи наукову цінність та практичну значущість дослідження, вважаємо за необхідне висловити певні зауваження і побажання, що виникли у процесі рецензування дисертації.

1) у розділі 3 здобувачка наводить підстави скасування судових рішень касаційною інстанцією з мотивів неврахування правових позицій Верховного. Варто зазначити, що така позиція є дискусійною, адже суду складно виявити та проаналізувати всі правові позиції. Крім того, це завдання також ускладнюється відсутністю єдиної бази таких правових позицій. Позиція дисертантки потребує додаткового обґрунтування.

2) у п.п. 3.2. розділу 3 здійснено аналіз основних елементів і структури судових рішень, в тому числі постанови суду касаційної інстанції. Здобувачка

наводить приклади можливих варіантів структуризації, проте не зазначає який із них вважає за найбільш доцільним для застосування.

Незважаючи на зазначені дискусійні моменти, які мають здебільшого характер рекомендацій, останні не завадили загальному позитивному сприйняттю дисертації. Представлена дисертаційна робота є завершеною; сформульовані у ній положення, результати та висновки становлять наукову і практичну цінність.

Висновок.

Дисертаційне дослідження Стафійчук Катерини Володимирівни «Касаційне провадження в адміністративному судочинстві України», є цілісною, самостійною, завершеною роботою на правах рукопису, яку виконано на актуальну тему з використанням наукових методів дослідження. Робота написана на достатньому науковому рівні, розкриває зміст проблематики і містить науково обґрунтовані науково-теоретичні результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувачки та достатньо повно представлені у наукових працях.

Дисертаційна робота відповідає «Вимогам до оформлення дисертації», що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40, «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, а отже, здобувачка Стафійчук Катерина Володимирівна заслуговує на присвоєння їй ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

доцент кафедри адміністративного та
фінансового права Львівського національного
університету імені Івана Франка,
кандидат юридичних наук

Марта ТРУШ

Підпис доц. Марти Труш засвідчую.

Вчений секретар
Львівського національного університету
імені Івана Франка,
доцент

Ольга ГРАБОВЕЦЬКА